

Düzenli Spor Aktivitelerine Katılan Yetişkin Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının İncelenmesi

Özkan KARADUMAN¹ , Melek Yeşim ALBAYRAK KURUOĞLU^{2*}

¹Haliç Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

²Haliç Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi.

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi: 07.04.2025

Kabul Tarihi: 04.06.2025

DOI: 10.30769/usbd.1671390

Online Yayın Tarihi: 30.06.2025

Öz

Bu çalışmada, düzenli spor aktivitelerine katılan yetişkin bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışlarının ne düzeyde olduğu, bazı sosyo-demografik parametrelerden ve tercih ettikleri spor merkezine (kamu ve özel) göre nasıl etkilendiği incelenmiştir. Araştırmada yaşları 18-59 arasında değişen 163 kadın, 164 erkek toplam 327 bireye, Doğan, Bulut ve Çımrın (2015) tarafından geliştirilen 5'li Likert tipindeki Sürdürülebilir Tüketim Davranışları Ölçeği uygulanmıştır. Ölçeğin sürdürülebilir tüketim davranışı, çevre duyarlılığı ve tasarruf alt boyutlarında kadınların puanlarının erkeklere göre yüksek olduğu ($p<0,05$), bireylerin yaşı arttıkça daha sürdürülebilir tüketim davranışları sergiledikleri görülmüştür ($p<0,05$). Sürdürülebilir tüketim davranışı, çevre duyarlılığı, ihtiyaç dışı satın alma ve tasarruf boyutlarından elde edilen puanların bireylerin sahip olduğu mezuniyet derecesine göre anlamlı olarak farklı bulunmuştur ($p\leq 0,05$). Sürdürülebilir tüketim davranışı, ihtiyaç dışı satın alma, ve yeniden kullanılabilirlik alt boyutlarında kamu spor merkezlerini tercih eden bireylerin puanlarının, özel spor merkezlerine devam edenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p\leq 0,05$). Yeniden kullanılabilirlik alt boyutunda, bir spor dalında lisansa sahip olan (geçmişte veya şimdi) bireyler, diğerlerine göre yüksek puan elde etmiştir ($p\leq 0,05$). 6 ay ile 1 yıl arasında spor merkezine devam eden bireylerin, 3 aydır spor merkezine devam edenlere göre tüm alt boyutlarda aldıkları puanların daha yüksek olduğu gözlenmiştir ($p\leq 0,05$).

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir tüketim, Kamu spor merkezleri, Özel spor merkezleri, Düzenli spor yapan bireyler

Sustainable Consumption Behaviors of Adult Individuals Who Regularly Participate in Sports

Abstract

In this study, the level of sustainable consumption behaviors of adult individuals who regularly participate in sports activities were examined. Some socio-demographic parameters; age, income, gender and their membership status (public or private centers) were evaluated if they had an impact on their sustainable consumption behaviors. A total of 327 regularly sports attending individuals, 163 female and 164 male, aged between 18-59 were surveyed via 5-point Likert-type Sustainable Consumption Behavior Scale developed by Doğan, Bulut, and Çımrın (2015). It was observed that the scores of women were higher than men in the sub-dimensions of sustainable consumption behavior, environmental sensitivity and savings ($p<0.05$), and they exhibited more sustainable consumption behaviors as their age increased ($p<0.05$). The results of sustainable consumption behavior, environmental awareness, non-essential purchasing and savings were significantly differed according to the education levels of the individuals ($p\leq 0.05$). The scores of sustainable consumption behavior, non-essential purchasing, and reusability were showed that participants of public sports centers executed higher results ($p\leq 0.05$). In the sub-dimension of reusability, individuals with license in any sport (past or present) had higher scores ($p\leq 0.05$). Individuals who attended the sports center between 6 months and 1 year had higher scores in all sub-dimensions of the scale compared to individuals who attended the sports center for the last 3 months ($p\leq 0.05$).

Keywords: Sustainability, Sustainable consumption, Public sports centers, Private sports centers, Regularly sports attending participants

***Sorumlu Yazar:** Dr.Öğr.Üyesi Melek Yeşim ALBAYRAK KURUOĞLU, **E-posta:** yesimkuruoglu@halic.edu.tr

GİRİŞ

Çevresel, sosyal ve ekonomik alanlarda sürdürülebilir kalkınma ve insani gelişimi desteklemek amacıyla, 2000-2015 yılları arasında yürütülen “Binyıl Kalkınma Hedefleri” programının devamı niteliğinde 2015 yılında toplanmış olan ve 2016 yılında yürürlüğe girmiş olan “Gündem 2030: Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları” başlığı altında 17 hedef belirlenmiştir (Mallen ve Heras, 2020; T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2024). Bu hedeflerden biri olan Hedef 12; sürdürülebilir tüketim ve üretim davranışlarının sağlanmasıdır. Bu hedef, mevcut ve gelecekteki nesillerin doğal kaynaklarını korumayı, daha az kaynakla daha fazla ve daha iyi üretim yapmayı, ekonomik büyümenin çevreye verdiği zararı en aza indirmeyi, kaynakların verimli kullanımını artırmayı ve sürdürülebilir bir yaşam tarzını teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Küresel Amaçlar, 2025; United Nations, 2015). İlgili literatürde sürdürülebilir tüketim kavramı karşımıza, etik tüketim, sorumlu tüketim ayrıca yeşil tüketim olarak da çıkabilmektedir (Peattie, 2010). Karşımıza çıkan tüm bu terimlerde ana amaç tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarını çevreye en az zarar verecek şekilde yerine getirmek, gerçekleştirmektir (Charter vd., 2002).

BM İklim Değişikliği Departmanı, yaptığı tarihi çağrı ile spor kuruluşları ve organizasyonlarını, küresel iklim değişikliği hedeflerine ulaşmak için iklim değişikliği hareketine katılmaya davet etmiştir. Bu hareketin temel yapı taşlarından birisi de sürdürülebilir tüketimi teşvik etmektir (United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), 2020). Bu durum, sürdürülebilir tüketimin yaygınlaşması, benimsenmesi ve herkes tarafından anlaşılabilmesi için spor sektöründen de büyük beklentiler olduğunu gözler önüne sermektedir. Spor sektörü, enerji tüketimi, atık yönetimi, spor tesislerinin kullanımı ve bu tesisleri kullanan kişilerin tüketim alışkanlıkları gibi çeşitli yönleriyle çevre üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır (United Nations Environment Programme (UNEP), 2002). Ayrıca spor etkinlikleri sırasında kullanılan su kaynakları, gürültü kirliliği, karbon ayak izi ve doğal habitatların bozulması gibi çevresel etkiler de göz ardı edilmemelidir (Gelibolu, 2015; Yıldız vd., 2021). Globalleşen dünyamızda toplumsal kültürün önemli bir parçası olan spor, farklı dile, dine ve ırklara sahip toplumları ortak bir çatı altında buluşturan önemli bir araç olarak, devletler için siyasi ve ekonomik, insanlar için ise kültürel bir bağ işlevi görmek ve insanoğlunun hayatında bu denli büyük bir öneme sahipken, insanoğlu tarafından da spor ve sürdürülebilirlik arasındaki bu derin bağın fark edilmesi son derece elzemdir (Devecioğlu, 2012; Polat vd., 2019). Globalleşen dünyada toplumsal kültürün önemli bir parçası olan spor, farklı dile, dine ve ırklara sahip toplumları ortak bir çatı altında buluşturan önemli bir araç olarak, devletler için siyasi ve ekonomik, insanlar için ise kültürel bir bağ işlevi görmek ve insanoğlunun hayatında bu denli büyük bir öneme sahipken, insanoğlu tarafından da spor ve sürdürülebilirlik arasındaki bu derin bağın fark edilmesi son derece elzemdir (Devecioğlu, 2012; Polat vd., 2019).

Türkiye'de gerek kamu gerekse özel spor merkezlerinde spor yapan kişi sayısı her geçen gün artmaktadır. (MAC Türkiye Hareket Haritası, 2024). Spor yapan kişi sayısındaki bu artışın, spor merkezlerinin de sayısını arttıracığı düşünülürse, bu spor merkezlerinde, geri dönüşüm kutularının bulunması, enerji tasarruflu aydınlatma sistemlerinin kullanılması ve su tasarrufu

sağlayan duş başlıklarının tercih edilmesi gibi uygulamalar, üyelerin sürdürülebilir tüketim alışkanlıklarını benimsemelerine katkı sağlayabilir. Ayrıca spor yapan bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışlarının, genel sürdürülebilir tüketim üzerinde etki edeceği gibi, sürdürülebilir tüketim bilincinin toplum genelinde yayılmasına da katkı sağlayabilir. Bu bireylerin sürdürülebilir tüketim konusundaki tutum ve davranışları, gelecekte sürdürülebilir tüketimin yerini ve önemini şekillendiren temel faktörler arasında yer alabilir. Spor yapan bireylerin bu bilinçle hareket etmeleri, sürdürülebilir bir geleceğin inşasında kritik rol oynayabilir. Yukarıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda bu araştırmanın amacı, düzenli olarak spor aktivitelerine katılan yetişkin bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışlarının ne düzeyde olduğu ve bu davranışların yaş, eğitim, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik özelliklere ve devam ettikleri spor merkezine (kamu veya özel) göre ne derecede değiştiğini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Tercih edilen bu model, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve değişim derecesini incelemeyi amaçlar (Karasar, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmaya İstanbul ilinde kamuya ait (Belediye, Üniversite, Askeri tesisler v.b.) spor merkezleri ile özel spor işletmelerine ait spor merkezlerine son 3 aydır haftada en az 2 gün giden ve yaşları 18-59 arasında değişen 164’ü kadın ve 163’ü erkek olmak üzere toplam 327 yetişkin birey, gönüllü olarak katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesi için araştırmacılar tarafından geliştirilen “*Kişisel Bilgi Formu*” ve sürdürülebilir tüketim davranışlarını belirlemek üzere Doğan vd., (2015) tarafından geliştirilen Toplam 17 madde ve 4 alt boyuttan (çevre duyarlılığı, ihtiyaç dışı satın alma, tasarruf ve yeniden kullanılabilirlik) oluşan “*Sürdürülebilir Tüketim Davranışları Ölçeği (STDÖ)*” kullanılmıştır.

Sürdürülebilir Tüketim Davranışları Ölçeği

Ölçekte bulunan “*Çevre Duyarlılığı*” alt boyutu 5 maddeden (1-2-3-4-5), “*İhtiyaç Dışı Satın Alma*” alt boyutu 5 maddeden (6-7-8-9-10), “*Tasarruf*” alt boyutu 4 maddeden (11-12- 13-14), “*Yeniden Kullanılabilirlik*” alt boyutu ise 3 maddeden (15-16-17) oluşmaktadır. Ölçek için yapılan açımlayıcı faktör analizinde toplam varyans açıklama oranı %58,12 olarak hesaplanırken, doğrulayıcı faktör analizinde uyum indeksleri $\chi^2/df = 2,89$, GFI = 0,91, AGFI = 0,88, CFI = 0,93 ve RMSEA = 0,056 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları olan “*Çevre Duyarlılığı*”, “*İhtiyaç Dışı Satın Alma*”, “*Tasarruf*” ve “*Yeniden Kullanılabilirlik*” için yapılan açımlayıcı faktör analizinde varyans açıklama oranları sırasıyla %32,45, %14,78, %7,89 ve %3,00 olarak hesaplanırken, doğrulayıcı faktör analizinde uyum indeksleri $\chi^2/df = 2,67$, GFI = 0,90, AGFI = 0,87, CFI = 0,92 ve RMSEA = 0,059 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ilgili örneklemdeki iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) 0,72 olarak bulunmuş olup, bu değer

ölçeğin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Ölçekte bulunan çevre duyarlılığı, tasarruf ve yeniden kullanılabilirlik alt boyutlarına ait maddeler, kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2) ve kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde tanımlanmış olup parantez içindeki puanlara denk gelen beşli likert tipi ifadelerden oluşmaktadır. İhtiyaç dışı satın alma alt boyutu ise olumsuz yapıya sahip olduğundan ötürü kesinlikle katılıyorum (1), katılıyorum (2), kararsızım (3), katılmıyorum (4) ve kesinlikle katılmıyorum (5) şeklinde ters olarak tanımlanmış ve yine parantez içi puanlara denk gelen beşli likert tipi ifadelerden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

İlk olarak kişisel bilgi formundaki demografik bilgileri içeren sorulara ait cevapların tanımlayıcı istatistikleri, sayı ve yüzde değerleri kullanılarak gösterilmiştir.

Sürdürülebilir tüketim davranışı ve alt boyutlarından elde edilen puanlara karşılaştırma testleri uygulanmıştır. Hipotez testleri öncesinde, elde edilen puanların normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiş, ayrıca çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında bulunması normal dağılım varsayımını desteklemiştir. Hipotez testleri, ölçekten elde edilen puanların normal dağılıma uygun olması nedeniyle parametrik testler uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Grup büyüklüğü iki olduğunda bağımsız iki örnek t-testi uygulanmıştır. İki gruba karşılaştırma için tek yönlü varyans analizi (one way ANOVA) testi kullanılmıştır. ANOVA testi anlamlı bulunduğunda, grupların ikili karşılaştırmaları amacıyla uygulanan çoklu karşılaştırma Post-Hoc testlerinden Bonferroni testi tercih edilmiştir. Yapılan analizler IBM SPSS Statistics 25.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada toplam 327 katılımcıya STDÖ uygulanmış ve toplanan veriler cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, aylık gelir durumu, herhangi bir spor dalında lisans sahibi olmak, bu spor merkezine ne kadar süredir devam ettiği ve devam edilen spor merkezi gibi demografik özelliklerine göre analiz edilmiştir. Belirtilen bu değişkenler açısından, katılımcıların sürdürülebilir tüketim davranışlarında farklılaşma olup olmadığına dair bulgular ayrı ayrı aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1’de Katılımcılara ait demografik özelliklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler belirtilmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik özelliklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	164	50,2
	Erkek	163	49,8
Yaş	18-25	94	28,7
	26-35	115	35,2
	36-44	63	19,3
	45 ve üzeri	55	16,8
Medeni durum	Evli	151	46,2
	Bekar	176	53,8
Eğitim durumu	Ortaöğretim-lise	78	23,9
	Ön lisans	76	23,2
	Lisans	122	37,3
	Lisansüstü	51	15,6
Aylık gelir (TRL)	17.000 ve altı	72	22
	17.001-30.000	76	23,2
	30.001-60.000	111	33,9
	60.001 ve üzeri	68	20,8
Devam edilen spor merkezi	Kamu	141	43,1
	Özel	186	56,9
Herhangi bir spor dalında lisansa Olup Olmama Durumu	Evet	173	52,9
	Hayır	154	47,1
Spor Merkezine Devam Etme Süresi	3 ay	61	18,7
	4-6 ay arası	55	16,8
	7-12 ay arası	72	22
	1 yıl ve üzeri	139	42,5

Araştırmada 164’ü kadın ve 163’ü erkek olmak üzere toplamda 327 katılımcı yer almıştır. Katılımcıların %28,7’si 18-25 yaş, %35,2’si 26-35 yaş, %19,3’ü 36-44 yaş, %16,8’i 45 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların %46,2’si evli, %53,8’inin ise bekar olduğu görülmektedir. Katılımcıların %23,9’u Ortaöğretim-lise, %23,2’si Önlisans, %37,3’ü Lisans, %15,6’sı lisansüstü mezuniyet derecesine sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların %22’si 17.000 TRL ve altı, %23,2’si 17.000-30.000 TRL arası, %33,9’u 30.000-60.000 TRL arası,

%20,8'inin ise 60.000 TRL ve üzeri gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların %43,1'i özel spor merkezine, %52,9'unun ise kamuya ait spor merkezlerine devam ettiği görülmektedir. Katılımcıların %52,9'unun geçmişte veya şu an da herhangi bir spor dalında lisans sahibi olduğu, %47,1'inin ise herhangi bir lisansa sahip olmadığı görülmektedir. Katılımcıların %18,7'si 3 ay, %16,8'i 4-6 ay, %22'si 7- 12 ay arası, %42,5'inin ise 1 yıldan uzun süredir belirttikleri spor merkezine devam ettikleri görülmektedir.

Tablo 2'de cinsiyet değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması belirtilmektedir.

Tablo 2. Cinsiyet değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Cinsiyet	n	Ort	Ss	t	p
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	Kadın	164	3,9	0,7	2,378	0,018*
	Erkek	163	3,8	0,7		
Çevre Duyarlılığı	Kadın	164	4,2	0,8	4,286	0,000*
	Erkek	163	3,7	1,0		
İhtiyaç Dışı Satın Alma	Kadın	164	3,3	1,1	-0,554	0,580
	Erkek	163	3,4	1,2		
Tasarruf	Kadın	164	4,4	0,7	2,033	0,043*
	Erkek	163	4,2	0,9		
Yeniden Kullanılabilirlik	Kadın	164	4,1	0,9	1,654	0,099
	Erkek	163	3,9	0,9		

*Bağımsız İki Örnek T Testi

Tablo 2'de sunulan, "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı" alt boyutunun cinsiyete göre karşılaştırılmasında kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu ($p \leq 0,05$), "Çevre Duyarlılığı" alt boyutunun cinsiyete göre karşılaştırılmasında da kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p \leq 0,05$). "İhtiyaç Dışı Satın Alma" alt boyutunun cinsiyete göre karşılaştırılmasında, kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). "Tasarruf" alt boyutunun cinsiyete göre karşılaştırılmasında, kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmektedir ($p \leq 0,05$). "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutunun cinsiyete göre karşılaştırılmasında ise kadın ve erkek katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Tablo 3’te Yaş değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 3. Yaş değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Yaş	n	Ort	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	18-25 ^a	94	3,6	0,6	16,031	0,000*	a<c,a<d
	26-35 ^b	115	3,8	0,6			b<c,b<d
	36-44 ^c	63	4,1	0,7			
	45 ve üzeri ^d	55	4,2	0,6			
Çevre Duyarlılığı	18-25 ^a	94	3,9	0,9	5,027	0,002*	b<c
	26-35 ^b	115	3,7	0,9			b<d
	36-44 ^c	63	4,1	1,0			
	45 ve üzeri ^d	55	4,2	0,8			
İhtiyaç Dışı Satın Alma	18-25 ^a	94	2,8	1,1	12,994	0,000*	a<b,a<c,a<d
	26-35 ^b	115	3,3	1,2			b<c,b<d
	36-44 ^c	63	3,8	1,1			
	45 ve üzeri ^d	55	3,8	1,0			
Tasarruf	18-25 ^a	94	3,9	0,8	11,685	0,000*	a<b,a<c,a<d
	26-35 ^b	115	4,3	0,9			b<d
	36-44 ^c	63	4,5	0,7			
	45 ve üzeri ^d	55	4,6	0,6			
Yeniden Kullanılabilirlik	18-25 ^a	94	3,9	0,9	3,160	0,051	-
	26-35 ^b	115	3,9	0,8			
	36-44 ^c	63	4,2	0,9			
	45 ve üzeri ^d	55	4,2	0,8			

*Tek Yönlü ANOVA Testi

Tablo 3’te sunulan, “Sürdürülebilir Tüketim Davranışı” alt boyutunun “yaş” değişkenine göre karşılaştırılmasında, 18-25 yaş grubu katılımcılar ile 36-44 ve 45 ve üzeri yaş grubu katılımcılar arasındaki farkın ileri yaş grupları lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu ($p \leq 0,05$), "Çevre Duyarlılığı" alt boyutunun yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında, 26-35 yaş grubu katılımcılar ile 36-44 ve 45 ve üzeri yaş grubu katılımcılar arasındaki farkın ileri yaş grupları lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu ($p \leq 0,05$), "İhtiyaç Dışı Satın Alma" alt boyutunun yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında, 18-25 yaş grubu katılımcılar ile diğer tüm yaş grupları arasında farkın ileri yaş grupları lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu ($p \leq 0,05$) "Tasarruf" alt boyutunun yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında, 18-25 yaş grubu katılımcılar ile diğer tüm yaş grupları arasındaki farkın ileri yaş grupları lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutunun yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında ise yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Tablo 4’te Medeni Duruma göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması sunulmuştur.

Tablo 4. Medeni duruma göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Medeni durum	n	Ort	Ss	t	p
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	Evli	151	4,1	0,7	5,789	0,000*
	Bekar	176	3,7	0,6		
Çevre Duyarlılığı	Evli	151	4,1	0,9	3,406	0,001*
	Bekar	176	3,8	0,9		
İhtiyaç Dışı Satın Alma	Evli	151	3,6	1,1	4,894	0,000*
	Bekar	176	3,0	1,2		
Tasarruf	Evli	151	4,5	0,7	4,627	0,000*
	Bekar	176	4,1	0,9		
Yeniden Kullanılabilirlik	Evli	151	4,1	0,8	2,066	0,040*
	Bekar	176	3,9	0,9		

*Bağımsız İki Örnek T Testi

Tablo 4’teki, "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı", "Çevre Duyarlılığı", "İhtiyaç Dışı Satın Alma", "Tasarruf" ve "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutlarının bireylerin medeni duruma göre karşılaştırılmasında, medeni hali evli olan bireylerin lehine anlamlı biçimde daha yüksek olduğu gözlenmiştir ($p \leq 0,05$).

Tablo 5’te Eğitim Durumu değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 2. Eğitim durumu değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Eğitim durumunuz nedir?	n	Ort	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	Ortaöğretim-lise ^a	78	3,8	0,6	4,843	0,003*	a<b
	Ön lisans ^b	76	4,1	0,8			c<b
	Lisans ^c	122	3,7	0,7			
	Lisansüstü ^d	51	3,8	0,5			
Çevre Duyarlılığı	Ortaöğretim-lise ^a	78	4,0	0,8	3,825	0,010*	c<b
	Ön lisans ^b	76	4,2	0,9			
	Lisans ^c	122	3,8	1,0			
	Lisansüstü ^d	51	3,8	0,9			
İhtiyaç Dışı Satın Alma	Ortaöğretim-lise ^a	78	3,0	1,2	4,452	0,004*	a<b
	Ön lisans ^b	76	3,7	1,1			
	Lisans ^c	122	3,3	1,1			
	Lisansüstü ^d	51	3,3	1,2			
Tasarruf	Ortaöğretim-lise ^a	78	4,3	0,8	2,129	0,096	-
	Ön lisans ^b	76	4,4	0,8			
	Lisans ^c	122	4,2	0,9			
	Lisansüstü ^d	51	4,4	0,6			
Yeniden Kullanılabilirlik	Ortaöğretim-lise ^a	78	4,0	0,8	1,273	0,284	-
	Ön lisans ^b	76	4,1	0,8			
	Lisans ^c	122	3,9	0,9			
	Lisansüstü ^d	51	4,0	0,8			

*Tek Yönlü ANOVA Testi

Tablo 5’te, “Sürdürülebilir Tüketim Davranışı” alt boyutunun “eğitim durumu” değişkenine göre karşılaştırılmasında, ön lisans mezunu katılımcılar ile ortaöğretim-lise mezunu katılımcılar arasındaki farkın ön lisans mezunları lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu ($p \leq 0,05$), "Çevre Duyarlılığı" alt boyutunun “eğitim durumu” değişkenine göre karşılaştırılmasında, lisans mezunu katılımcılar ile ön lisans mezunu katılımcılar arasındaki farkın ön lisans mezunları lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu ($p \leq 0,05$), "İhtiyaç Dışı Satın Alma" alt boyutunun “eğitim durumu” değişkenine göre karşılaştırılmasında, ortaöğretim-lise mezunu katılımcılar ile ön lisans mezunu katılımcılar arasındaki farkın ön lisans mezunları lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu görülmektedir ($p \leq 0,05$). "Tasarruf" ve "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutlarının “eğitim durumu” değişkenine göre karşılaştırılmasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür ($p \leq 0,05$).

Tablo 3’da Gelir Durumu değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 6. Gelir durumu değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Aylık geliriniz nedir? (TRL)	n	Ort	Ss	F	p
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	17.000 ve altı ^a	72	3,8	0,6	0,464	0,707
	17.001-30.000 ^b	76	3,9	0,7		
	30.001-60.000 ^c	111	3,9	0,7		
	60.001 ve üzeri ^d	68	3,8	0,7		
Çevre Duyarlılığı	17.000 ve altı ^a	72	4,0	0,8	0,593	0,620
	17.001-30.000 ^b	76	4,0	0,9		
	30.001-60.000 ^c	111	3,9	0,9		
	60.001 ve üzeri ^d	68	3,8	1,0		
İhtiyaç Dışı Satın Alma	17.000 ve altı ^a	72	3,2	1,2	0,489	0,690
	17.001-30.000 ^b	76	3,4	1,2		
	30.001-60.000 ^c	111	3,3	1,2		
	60.001 ve üzeri ^d	68	3,4	1,1		
Tasarruf	17.000 ve altı ^a	72	4,2	0,8	0,552	0,647
	17.001-30.000 ^b	76	4,3	0,8		
	30.001-60.000 ^c	111	4,3	0,9		
	60.001 ve üzeri ^d	68	4,3	0,8		
Yeniden Kullanılabilirlik	17.000 ve altı ^a	72	3,9	0,9	0,236	0,871
	17.001-30.000 ^b	76	4,0	0,8		
	30.001-60.000 ^c	111	4,0	0,9		
	60.001 ve üzeri ^d	68	4,0	0,9		

*Tek Yönlü ANOVA Testi

Tablo 6’da “Sürdürülebilir Tüketim Davranışı” "Çevre Duyarlılığı", "İhtiyaç Dışı Satın Alma", "Tasarruf" ve "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutlarının “gelir durumu” değişkenine göre

karşılaştırılmasında, gelir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 4’de Devam Edilen Spor Merkezi değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 7. Devam edilen spor merkezi değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Devam ettiğiniz spor merkezi?	n	Ort	Ss	t	p
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	Kamu	141	4,0	0,7	3,297	0,001*
	Özel	186	3,7	0,6		
Çevre Duyarlılığı	Kamu	141	4,0	0,9	1,190	0,235
	Özel	186	3,9	0,9		
İhtiyaç Dışı Satın Alma	Kamu	141	3,6	1,2	3,460	0,001*
	Özel	186	3,1	1,1		
Tasarruf	Kamu	141	4,4	0,8	1,411	0,159
	Özel	186	4,2	0,8		
Yeniden Kullanılabilirlik	Kamu	141	4,1	0,8	2,721	0,007*
	Özel	186	3,9	0,9		

*Bağımsız İki Örnek T Testi

Tablo 7’de, "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı" alt boyutunun “devam edilen spor merkezi” değişkenine göre karşılaştırılmasında da kamu spor merkezine devam eden katılımcıların puanlarının, özel spor merkezine devam eden katılımcılara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu ($p\leq 0,05$), "İhtiyaç Dışı Satın Alma" alt boyutunun devam edilen spor merkezi değişkenine göre karşılaştırılmasında da kamu spor merkezine devam eden katılımcıların puanlarının özel spor merkezine devam eden katılımcılara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu ($p\leq 0,05$), "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutunun devam edilen spor merkezi değişkenine göre karşılaştırılmasında ise kamu spor merkezine devam eden katılımcıların puanlarının özel spor merkezine devam eden katılımcılara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu görülmüştür ($p\leq 0,05$). "Çevre Duyarlılığı" ve "Tasarruf" alt boyutlarında ise spor merkezi türüne göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p\leq 0,05$).

Tablo 8’de Spor dalında lisans sahibi olma değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 8. Spor dalında lisans sahibi olma değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Herhangi bir spor dalında lisansınız var mı? (Geçmişte veya şimdi)	n	Ort	Ss	t	p
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	Evet	173	3,9	0,7	1,871	0,062
	Hayır	154	3,8	0,7		
Çevre Duyarlılığı	Evet	173	4,0	1,0	1,407	0,161
	Hayır	154	3,9	0,9		
İhtiyaç Dışı Satın Alma	Evet	173	3,4	1,2	0,841	0,401
	Hayır	154	3,3	1,2		
Tasarruf	Evet	173	4,3	0,8	0,595	0,552
	Hayır	154	4,3	0,9		
Yeniden Kullanılabilirlik	Evet	173	4,1	0,8	3,085	0,002*
	Hayır	154	3,8	0,9		

*Bağımsız İki Örnek T Testi

Tablo 8’de, “Sürdürülebilir Tüketim Davranışı”, “Çevre Duyarlılığı”, “İhtiyaç Dışı Satın Alma” ve “Tasarruf” alt boyutlarının “spor dalında lisans sahibi olma” değişkenine göre karşılaştırılmasında da gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). “Yeniden Kullanılabilirlik” alt boyutunun spor dalında lisans sahibi olma durumu değişkenine göre karşılaştırılmasında ise lisans sahibi olan katılımcıların puanlarının lisans sahibi olmayan katılımcılara kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu görülmüştür ($p\leq 0,05$).

Tablo 9’da Spor merkezine devam etme değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 9. Spor merkezine devam etme değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı karşılaştırması

Alt Boyut	Bu spor merkezine ne zamandır devam	n	Ort	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Sürdürülebilir Tüketim Davranışı	3 ay ^a	61	3,6	0,7	6,228	0,000*	a<c
	4-6 ay arası ^b	55	3,8	0,7			
	7-12 ay arası ^c	72	4,1	0,6			
	1 yıl ve üzeri ^d	139	3,9	0,6			
Çevre Duyarlılığı	3 ay ^a	61	3,9	1,0	0,545	0,652	-
	4-6 ay ^b	55	4,0	0,8			
	7-12 ay arası ^c	72	4,0	0,9			
	1 yıl ve üzeri ^d	139	3,9	1,0			
İhtiyaç Dışı Satın Alma	3 ay ^a	61	2,8	1,2	6,611	0,000*	a<c
	4-6 ay arası ^b	55	3,3	1,1			
	7-12 ay arası ^c	72	3,7	1,0			a<d
	1 yıl ve üzeri ^d	139	3,3	1,2			
Tasarruf	3 ay ^a	61	4,1	0,9	4,966	0,002*	a<b
	4-6 ay arası ^b	55	4,1	1,0			
	7-12 ay arası ^c	72	4,5	0,7			b<c
	1 yıl ve üzeri ^d	139	4,3	0,7			
Yeniden Kullanılabilirlik	3 ay ^a	61	3,8	0,9	3,920	0,009*	a<c
	4-6 ay arası ^b	55	3,8	1,0			
	7-12 ay arası ^c	72	4,2	0,7			
	1 yıl ve üzeri ^d	139	4,0	0,8			

*Tek Yönlü ANOVA Testi

Tablo 9’da, “Sürdürülebilir Tüketim Davranışı” alt boyutunun “spor merkezine devam etme” değişkenine göre karşılaştırılmasında, 3 aydır spor merkezine devam eden katılımcılar ile 7-12 ay süreyle devam eden katılımcılar arasındaki farkın daha uzun süre spor merkezine devam edenler lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu, ($p \leq 0,05$) "İhtiyaç Dışı Satın Alma" alt boyutunun spor merkezine devam etme durumu değişkenine göre karşılaştırılmasında da 3 aydır spor merkezine devam eden katılımcılar ile 7-12 ay ve 1 yıl ve üzeri süreyle devam eden katılımcılar arasındaki farkın daha uzun süre devam edenler lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu ($p \leq 0,05$), "Tasarruf" alt boyutunun spor merkezine devam etme durumu değişkenine göre karşılaştırılmasında ise 3 aydır devam eden katılımcılar ile 4-6 ay devam eden katılımcılar arasındaki farkın daha uzun süre devam edenler lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu ($p \leq 0,05$), "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutunun spor merkezine devam etme durumu değişkenine göre karşılaştırılmasında da 3 aydır devam eden katılımcılar ile 7-12 ay süreyle devam eden katılımcılar arasındaki farkın daha uzun süre devam edenler lehine anlamlı biçimde yüksek olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). "Çevre Duyarlılığı" alt boyutunda ise spor merkezine devam etme süresine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, sürdürülebilir tüketimin gelecekteki yerine etki edeceği düşünülen düzenli spor yapan yetişkin bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışlarının ne düzeyde olduğu ve bu davranışların yaş, eğitim, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik özellikler ile devam ettikleri spor merkezine (kamu veya özel) göre ne derecede değiştiğini incelemek amacıyla uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; “sürdürülebilir tüketim davranışı”, “çevre duyarlılığı” ve “tasarruf” boyutlarından elde edilen puanların cinsiyete ilişkin istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı ve düzenli olarak spor yapan yetişkin kadınların lehine anlamlılık gösterdiği görülmüştür. Bu anlamlılık literatürdeki diğer çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Luchs ve Mooradian'ın (2012) 9.092 kişi üzerinde gerçekleştirdiği araştırmalarında, cinsiyetin sürdürülebilir tüketici davranışlarını etkilediği ortaya konulmuş ve kadınların tüketimlerinin sonuçları konusunda erkeklere oranla daha fazla endişe duydukları ve bu endişeler doğrultusunda hareket etme olasılıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ateş (2018) çalışmasında, kadınların erkeklere kıyasla sürdürülebilir tüketim davranışları açısından daha çevreci davranışlar sergilediklerini ve sürdürülebilir tüketim konusunda daha bilgili oldukları ortaya koymuştur. Buna ek olarak Yıldız vd. (2021) diğer çalışmalarla paralel biçimde tasarruflu tüketim konusunda kadınların erkeklere oranla daha bilinçli olduklarını ortaya koymuşlardır. Son olarak Özkaya (2013)’ün öğrencilerle yaptığı çalışmasında, kız öğrencilerin, tüketim bilinci konusunda erkek öğrencilere göre daha bilinçli ve duyarlı olduklarını ortaya koymuştur.

Katılımcılar yaş gruplarına göre incelendiğinde, “sürdürülebilir tüketim davranışı”, “çevre duyarlılığı”, “ihtiyaç dışı satın alma” ve “tasarruf” alt boyutlarından elde edilen puanların istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığı ($p < .05$) görülmüştür. Bireylerin yaşı arttıkça "Çevre Duyarlılığı" ve "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı" ölçek puanlarının aynı oranda

arttığı sonucuna ulaşılmış ve ulaşılan bu sonuç Tablo 3'te görüldüğü üzere ("Çevre Duyarlılığı" $F = 5,027$, $p = 0,002$; "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı" $F = 16,031$, $p = 0,000$) ilgili literatür ile paralellik göstermiştir. Yaşça daha büyük bireyler, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında daha tecrübeli ve bilgi sahibi olabilirler, bu da davranışlarına yansır. Ancak, Tablo 3'te görüldüğü üzere, "İhtiyaç Dışı Satın Alma" ($F = 12,994$, $p = 0,000$) ve "Yeniden Kullanılabilirlik" ($F = 3,160$, $p = 0,051$) alt boyutlarında yaşın etkisinin daha az belirgin olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular Polat vd. (2019) çalışması sonuçları ile benzer olarak bireylerin, yaşları arttıkça çevre duyarlılığı, tasarruf ve yeniden kullanılabilirlik davranışlarında da artışlar gözlemiştir. Bununla birlikte, ihtiyaç dışı satın alma davranışlarında ise yaşın artmasına ters orantı olarak azalma gerçekleştiğini bulmuşlardır. Ayrıca yaşın artmasıyla beraber bireyin çevresel hassasiyete daha fazla önem verdiğini ve daha güçlü bir çevresel bilinç geliştirdiğini dile getirmişlerdir.

"Medeni durum" değişkenine göre sürdürülebilir tüketim davranışı ve tüm alt boyut puanlarının evli olan bireylerin lehine olduğu görülmüş olup, bu bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışlarının bekarlara oranla farkındalıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar evli bireylerin aile sorumlulukları ve uzun vadeli düşünme eğilimleri nedeniyle daha sürdürülebilir davranışlar sergilemelerine bağlanabilir. Gerçekten de elde edilen bulgular Soylu (2019)'nun çalışması ile örtüşmektedir. Araştırmacı yaptığı çalışmada evli bireylerin çevre duyarlılığı düzeylerinin yüksek olduğunu ve medeni durumlarının tasarruf boyutunda farkındalık yarattığını belirlemiştir. Evli bireylerin tasarruf düzeylerinin bekar bireylere göre daha yüksek çıktığını tespit ederken, ihtiyaç dışı tüketim düzeylerinin benzer olduğunu da eklemiştir.

Eğitim seviyesine göre "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı", "Çevre Duyarlılığı", "İhtiyaç Dışı Satın Alma" ve "Tasarruf" boyutlarından elde edilen puanların bireylerin eğitim seviyelerine göre istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği Tablo 5'te görülmektedir ("Sürdürülebilir Tüketim Davranışı" $F = 4,843$, $p = 0,003$; "Çevre Duyarlılığı" $F = 3,825$, $p = 0,010$; "İhtiyaç Dışı Satın Alma" $F = 4,452$, $p = 0,004$; "Tasarruf" $F = 2,129$, $p = 0,096$). Önlisans mezunu olan bireylerin daha sürdürülebilir tüketim davranışları sergiledikleri bu çalışmanın en çarpıcı bulgularından biri olmuştur. Çalışma sonuçlarına paralel olarak, Okşar ve Koç (2020) da mezuniyet durumuna göre sürdürülebilir tüketim davranışlarında farklılıklar olduğunu elde etmişler, mezuniyet derecesi daha düşük olan bireylerin, daha fazla tasarruf yapmaya ve gereksiz tüketimden kaçınmaya çalıştıklarını tespit etmişlerdir.

Katılımcıların "gelir düzeyine" göre yapılan değerlendirmede, ilgili literatürden farklı olarak, aylık gelirin "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı", "Çevre Duyarlılığı", "İhtiyaç Dışı Satın Alma", "Tasarruf" ve "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutlarında herhangi anlamlı bir fark yaratmadığı Tablo 6'da görülmektedir ($F = 0,464$, $p = 0,707$; $F = 0,593$, $p = 0,620$; $F = 0,489$, $p = 0,690$; $F = 0,552$, $p = 0,647$; $F = 0,236$, $p = 0,871$). Çalışmamızdaki bu bulgular benzer çalışmalardan farklılaşmıştır. Örneğin Okşar ve Koç (2020) gelir düzeyi yükseldikçe bireylerin çevresel duyarlılığının arttığını, az gelire sahip bireylere kıyasla çevresel sorunlara karşı daha duyarlı olduklarını ortaya koymuşlardır. Çalışmamızın sonuçlarından farklı olarak, Polat vd. (2019), aylık geliri yüksek bireylerin çevresel değerlere yönelik sürdürülebilir tüketim davranışlarının daha olumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durum daha yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin, çevre dostu ürünleri satın alma ve sürdürülebilir alışkanlıkları benimseme

konusunda daha fazla olanağa sahip olmaları ile açıklanabileceği gibi, düşük gelir seviyesine sahip bireylerin de tasarruf ve yeniden kullanılabilirlik gibi davranışlara meyilli oldukları düşünülebilir.

Çalışmanın uygulandığı düzenli spor yapan yetişkin bireylerin 7 ay ila 12 ay arasında spora devam edenler açısından incelendiğinde, "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı" ($F = 6,228$, $p = 0,000$), "İhtiyaç Dışı Satın Alma" ($F = 6,611$, $p = 0,000$), "Tasarruf" ($F = 4,966$, $p = 0,002$) ve "Yeniden Kullanılabilirlik" ($F = 3,920$, $p = 0,009$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu Tablo 9'da görülmektedir. Bununla birlikte, kamuya ait spor merkezlerini tercih eden bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışı, ihtiyaç dışı satın alma, tasarruf ve yeniden kullanılabilirlik alt boyut puanlarının, özel spor merkezlerine devam eden bireylere göre daha yüksek olduğu ve kamu spor salonunu tercih eden bireylerin daha sürdürülebilir davranışlar sergilediği görülmüştür. Kamuya ait spor merkezlerine giden bireylerin daha sürdürülebilir tüketim davranış sergilemelerinin ardında birkaç temel faktör yer alabilir. İlk olarak, kamu spor salonları genellikle daha düşük maliyetlidir (Üzüm vd., 2016). Bu durum, kullanıcıların bütçelerini daha dikkatli yönetmelerine ve gereksiz tüketimden kaçınmalarına yardımcı olabilir. Kamu spor salonları, devlet politikaları ve teşvikleri doğrultusunda sürdürülebilir uygulamaları daha fazla benimseyebilir. Bu da kullanıcıların sürdürülebilir tüketim davranışlarını benimsemelerini teşvik edebilir. Son olarak, kamu spor merkezlerinde spor yapan bireyler, sosyal etkileşimler aracılığıyla bu tür davranışları benimseyebilir ve yayabilir.

Tablo 8'de görüldüğü üzere ($F = 3,085$, $p = 0,002$), herhangi bir spor dalında lisansa (geçmişte veya şimdi) sahip olup olmama değişkenine göre yapılan değerlendirmede, sadece "Yeniden Kullanılabilirlik" alt boyutunda lisansa sahip bireylerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Lisansa sahip bireylerin "Yeniden Kullanılabilirlik" puanları, lisans sahibi olmayan bireylere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek çıkmıştır. Polat vd. (2019), yapmış oldukları çalışmada lisanslı sporcuların sürdürülebilir tüketim davranışlarının sedanterlere göre daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde, Okşar ve Koç (2020), çalışmalarında sürdürülebilir tüketim davranışları ölçeğinin "çevre duyarlılığı" ve "ihtiyaç dışı satın alma" alt boyutunda lisanslı sporcular lehine anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durum lisanslı sporcuların, spor faaliyetlerinde daha profesyonel bir yaklaşım sergiledikleri için spor ekipmanları, beslenme ve diğer tüketim alışkanlıklarında daha bilinçli davranmaları, çevre dostu ürünleri ve sürdürülebilir uygulamaları tercih etmeleri ile açıklanabilir.

Sonuç olarak, düzenli spor yapan bireyler üzerine yapılan bu araştırma, belirli demografik özelliklerin ve tercih edilen spor merkezinin (kamu veya özel) sürdürülebilir tüketim davranışlarını şekillendirmede önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmanın, benzer örneklem gruplarıyla farklı bağlamlarda genişletilerek derinleştirilmesi, farklı sosyo-demografik gruplar ve spor dalları üzerinden yapılacak yeni araştırmalarla bu bulguların genişletilerek daha sağlam bir temele oturtulması sağlanabilir. Böylelikle, sürdürülebilirlik odaklı politikalar ve eğitim programlarının geliştirilmesine yönelik daha etkili stratejiler oluşturulabilir.

Yayın Etiği: Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup, Haliç Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 30 Ekim 2024 Tarihli ve 08 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar aralarında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Araştırmacı ÖK literatür taraması, ölçek uygulama, veri analizi, bulguların yorumlanması ve yazım; araştırmacı MYAK çalışmanın metodolojik tasarımı, bulguların yorumlanması ve yazım konusunda çalışmışlardır.

KAYNAKLAR

- Aksu, C.K., Gelibolu, L. (2015). Üniversite çalışanlarının sürdürülebilir tüketim açısından tutumlarının belirlenmesine yönelik bir araştırma. *KAÜ İİBF Dergisi*, 6(9), 235-248.
- Ateş, H. (2018). Fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir tüketim davranışlarının ve bilgi düzeylerinin araştırılması. *Journal of Uludağ University Faculty of Education*, 31(2), 507-531.
- United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). (2020) Küresel iklim eylemi. <https://unfccc.int/climate-action#Empowerment> (Erişim Tarihi: 08 Eylül 2024)
- Charter, M., Peattie, K. Ottman, J. ve Polonsky, M. J. (2002). *Marketing and sustainability*. The Centre for Sustainability Design, Brass.
- Devecioğlu, S. (2012). Sporun evrenselliği. *Işık Binyılı İnternet Dergisi*, (23). Erişim Adresi: <http://www.isikbinyili.org/index.php/sporun-evrenselligi>.
- Doğan, O., Bulut, Z.A. ve Çımrın, F. K. (2015). Bireylerin sürdürülebilir tüketim davranışlarının ölçülmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(4), 659-678.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık
- Küresel Amaçlar. (2024). Sorumlu üretim ve tüketim. <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/sorumlu-uretim-ve-tuketim/>
- Luchs, M.G. & Mooradian, T.A. (2012). Sex, Personality, and sustainable consumer behaviour: Elucidating the gender effect. *J Consum Policy*, 35, 127–144. <https://doi.org/10.1007/s10603-011-9179-0>
- Mallen, R. I. & Heras, M. (2020). What sustainability higher education institutions’ pathways to reach the Agenda 2030 goals. *Sustainability*, 12(4), Article 1290. <https://doi.org/10.3390/su12041290>
- Okşar, G. & Koç, F. (2020). *Tüketicilerin demografik özelliklerine göre sürdürülebilir tüketim davranışlarındaki farklılıkların incelenmesi*. In International Marmara Social Sciences Congress (Autumn 2020) (p. 413).
- Özkaya, O. (2013). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin tüketici eğitim konusundaki bilgi ve tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

- Peattie, K. (2010). Green consumption: Behavior and norms. *Annual Review of Environment and Resources*, 35, 195-228.
- Polat, E., Akoğlu, H. E., Konak, O., Özen, G. (2019). Fiziksel aktivite yapan ve yapmayan bireylerde sürdürülebilir tüketim davranışlarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 53-63.
- Soylu, Z. (2019). *Demografik özelliklerin sürdürülebilir tüketim davranışına etkilerinin analizine yönelik bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Pazarlama Programı.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2024). Çevre, iklim değişikliği ve suya dair sürdürülebilir kalkınma hedefleri. <https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa>
- United Nations Environment Programme (UNEP) (2002). Sustainable consumption, A Global Status Report
- United Nations. (2015). Addis Ababa Action Agenda. Erişim tarihi: 5 Kasım 2024, <https://sustainabledevelopment.un.org/frameworks/addisababaactionagenda>
- Üzüm, H., Yeşiladağ, B., Karlı, Ü., Ünlü, H., Parlar, F. M., Çokpartal, C., & Tekin, N. (2016). Kamu ve özel spor merkezleri müşterilerinin hizmet kalitesi algılarının incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 167-180.
- Yıldız, K., Güzel- Gürbüz, P., Esentaş, M., Beşikçi, T., & Balıkçı, İ. (2021). Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilir çevre eğitimi ve çevre sorunlarına yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Social Science Research*, 10(1), 35-49.
- MAC. (2024). Türkiye hareket haritası araştırması. Future Bright iş birliğiyle gerçekleştirilen araştırma. The Brand Age. <https://thebrandage.com/2024/10/16/macin-turkiye-hareket-haritasi-spor-cesitliligi-ve-dijitallesme-oen-planda-11665/>

